

Kirkonkylän kansakoulu.

Raudun kansakoululaitoksen 40-vuotiselta taipaleelta

Kansanopetuksesta Raudussakaan ei voi juuri puhua ennen ensimmäisen kansakoulun perustamista. Pyhäkoulu ja rippikoulu saivat sen tehtävän suorittaa ja kylänluvuissa ja piispantarkastuksissa kansan lukutaitoa tarkastettiin. Ennen varsinaista kansakoulua oli isossa pappilassa rovastin tytär rva Lindström pitänyt jonkinlaista lasten koulua. Opetettu oli sisälukua, uskontoa, laulua y.m. Vähän oli ollut lapsia ja opetusta haittasi, kun ei ollut kirjoja.

Vähitellen heräsi ajatus perustaa kansakoulu Rautuun. Kivennan kirkonkylään oli kansakoulu perustettu jo 1870 ja alkoi se toimintansa 1874. Uudenkirkon kirkonkylään oli kansakoulu perustettu ja alkoi se toimintansa seuraavana vuonna. Alun näiden koulujen perustamiseen oli antanut silloinen kuvernööri C. Oker-Blom, joka tarkastusmatkoillaan otti asian esille ja ajoi päätökseen. Hänen aikanaan alettiin läänissä joka kunnassa hommata kansakouluja ja niin syntyi Raudunkin koulu. Oli luonnollista, että yksimielisesti ei kou-

lua saatu perustetuksi, sillä paljon oli henkilöitä, jotka eivät koulun hyötyä ymmärtäneet, vaan kynsin hampain vastustivat koulun perustamista. Siksi perustava kokous oli meluinen - kuuluipa siellä jokunen nyrkkivoimallakin mielipidettään painostaneen.

Vuonna 1871 perustettiin kansakoulurahasto. Siihen suoritti jokainen päärahaa suorittava henkilö 25 penniä. Näin karttui pohjarahastoksi 445 mk. 75 p. Tätä rahastoa sittemmin kartutettiin rahaston koroilla, viinaverorahoilla sekä kunnalta lisää kantamalla. V. 1875 näillä rahoilla voitiin ostaa "Ruukkovan rouvilta" talo. Sen oli noin 75 vuotta sitten rakentanut nimismies Forell. Tammikuun 15 p:nä 1876 sitten koulu pääsi alkamaan toimintansa. Koulu oli alussa poikakoulu, mutta jo seuraavana syksynä alkoi myös tyttökansakoulu. Alussa toimivat nämä erikseen, mutta sittemmin ne yhdistettiin. Mutta nimellisesti ne pysyivät erillään.

Vuotena 1902 oli tämä kirkonkylän eli Varikselan kansakoulu ainoa Raudussa. Se toimi alussa pienemmässä huoneustossa, sittemmin se muutettiin uuteen, tilavampaan rakennukseen, joka sitä varten rakennettiin. Entinen koulurakennus on nykyisin opettajien asuntona.

Mitä oppilaisiin tulee, on niitä ollut runsaasti aivan alusta saakka. Oppilasluku on yhä kasvanut, niin että kouluun on täytynyt ottaa kolmas opettaja.

Koulun miesopettajina ovat toimineet Taneli Väyrynen v. 1876–1880, Matti Moisio 1880–1889, Johan Höglom 1889–1890,

Palkealan kansakoulu.

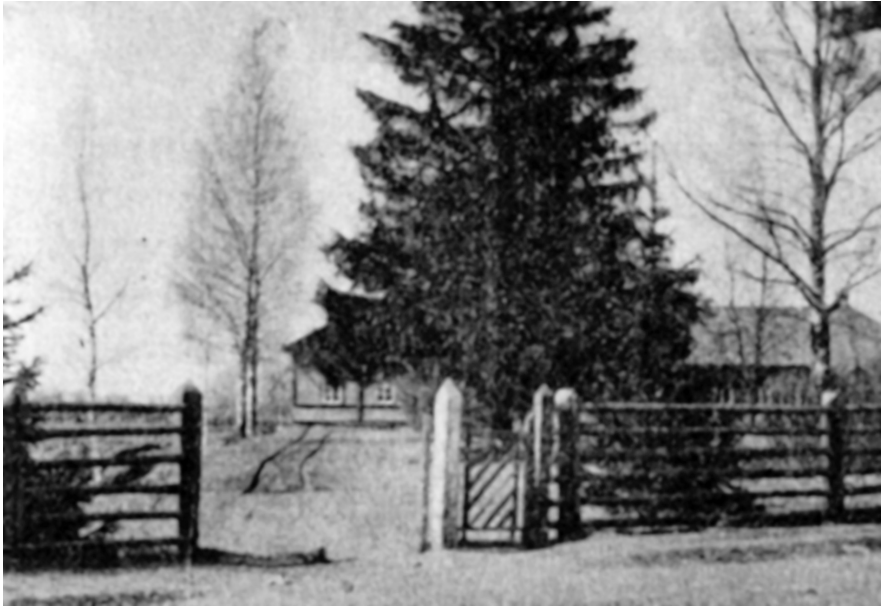
Aappo Nuora 1890–1902 ja J. P. Kokko 1902 alkaen. Naisopettajina ovat toimineet O. Vilén ja Agnes von Schrove vuoden 1877 kulussa, Eeva Sofia Hyvärinen vuosina 1877–85, Amanda Mäkinen 1885–1888, Hanna Staudinger 1888–92, Maria Kristiina Poutiainen 1892–93, Vendla Aleksandra Ahlström 1893–94, Matilda Snäll 1894–98, Anna Mentu 1898–99, Eugenia Farikoft 1899–1902 ja Maria Kokko vuodesta 1902 lähtien. Koulun kolmantena opettajana ovat toimineet Pirkko Kokko v. 1914–1915 ja Aili Ylenius vuodesta 1915.

Koulun johtokunnassa ovat eri henkilöt eri pitkiä aikoja toimineet. Esimiehinä johtokunnassa on kauemman aikaa toimineet pastori K. A. Antell vuosina 1876–78, pastori T. Vinter v. 1879–1882, rovasti K. Vilen v. 1882–92, talollinen Heikki Ihalainen 1892–94, kirkkoherra A. Järveläinen 1895–1897, talollinen H. Ihalainen 1898–1900, pastori Joel Siikanen 1901–1907, pastori Erl. Piispala 1907–1913 ja suntio Samuli Valkonen sen jälkeen.

Kansakoulurahaston tilasta mainittakoon seuraavaa: V. 1871 oli tulot 445 mk. 75 p. 1881 oli tulot 2,290 mk. 27 p. ja 759 rpl. 53 kop. 1891 olivat tulot 2,043 mk. 31 p ja 351 rpl. 85 kop. 1901 oli tulot 2,031 mk. 78 p. ja 529 rpl. 15 kop. Vuonna 1911 nousi menoarvio jo 54,247 mk. 37 penniä.

Kauimmin ovat koulussa opettajina toimineet Aapo Nuora, Maria ja J. P. Kokko. Tuntuva määrä on vieneet koulua eteenpäin. Etenkin kaksi viimeistä. Heidän johdolla on koulu muodostunut eteväksi oppilaitokseksi, jossa nuorisomme opetetaan elämäntehtävänsä varten. Sen kaikessa toiminnassa näkee etevien ja tehtäviinsä innostuneiden opettajien työn jälkiä. Koulu on vuosien kuluessa tullut järjestetyksi ajanmukaiselle kannalle opintovälineisiin y.m. nähden.

Raudun nuorisolle on suureksi onneksi luettava se, että sillä on ollut koulunsa peräsimmäinen innon, tarmon ja työn mies kuin J. P. Kokko. Hänen työnsä nuorison hyväksi ei ole pysähtynyt vaan kou-

Tie kirkonkylän kansakoululle.

lun seinien sisälle. Koulusta päässeen nuorison sivistysrientoja on hän johtanut koulun ulkopuolellakin loppumattomalla innolla. Ollappa sellaisia opettajia useammassa Karjalan kunnassa, niin eiköhän valistustyömme saisi vauhtia.

Koulun 40-vuotista juhlaa vietettiin 1 p:nä helmikuuta tänä vuonna.

Tilaisuutta varten oli koulun juhlasali aistikkaasti koristettu köynnöksillä. Tähän koristettuun saliin oli yleisöä kokoontunut runsaasti. Juhla aloitettiin virrellä 360, jonka jälkeen kirkkoherra A. Järveläinen piti rukouksen ja lausui sitten johtokunnan puolesta juhlayleisön tervetulleeksi. Raudun nuorisoseuran sekakööri lauloi sitten muutamia lauluja, jonka jälkeen tarkastaja T. Saarnio piti puheen siveellisen toiminnan merkityksestä. Pidettiin sen jälkeen väliaika, josta päästyä ohjelmaa jatkettiin laulamalla ensin Isänmaanvirsi. Puhumaan nousi op. J. P. Kokko selostellen koulun 40-vuotista toimintaa ja vaihteita. Samalla puhui hän myöskin saapuvilla olleelle koulun

ensimmäiselle johtokunnan jäsenelle maanviljelijä Mennulle. Koulun ensimmäisen vuoden oppilaista puhui asioitsija J. Paukku kertoen koulumuistelmiaan. Vielä puhuivat koulun entiset oppilaat, rouva Ihalainen ja op. Matti Valkonen. Helena Määttänen lausui kirjoittamansa runon. Tämän jälkeen puhui tarkastaja T. Saarnio vielä koulussa nyt käyville oppilaille ja kehotti heitä käyttämään hyväkseen niitä tietoja, jotka koulu heille tarjoaa. Kirkkoherra Järveläinen puhui maanvilj. Matti Äikään muistolle. Koulun oppilaat lauloivat opettaja Kokon johdolla muutamia lauluja, jonka jälkeen opettaja Kokko kiitti kaikkia niitä, jotka tavalla tai toisella olivat avustaneet näiden juhlien onnistumista ja toivoi, että se suosio, jota koulu on tähän asti saanut nauttia yhä edelleen jatkuisi. Pastori Kytö piti loppurukouksen, jonka jälkeen juhla lopetettiin laulamalla virsi 160. Runsaasti oli yleisöä saapuvilla ja jätti juhla mieliin kauniin tunnelman.

Koulun hyväksi toimineista miehistä olisi usea mainittava. Mutta erittäin on mainittava kirkkoherra Antell, jota voi monesta syystä pitää koulun varsinaisena isänä. Hän oli koulun perustaja, taisteli pontevasti koulun puolesta kuntakokouksissa. Toimi johtokunnan ensimmäisenä esimiehenä. Useasti hän saapui koululle opetusta kuuntelemaan. Kun hän oli sairas, eikä päässyt ulos, antoi hän kantaa itsensä akkunan luokse, nähdäkseen lapsia, kun ne palasivat koulusta. Suuri on ollut Raudun ensimmäisen kansakoulun vaikutus. Ensimmäiset valonsiemenet on se rajalle kylvänyt. Se on onnistunut kasvattamaan kansaa, joka koulusta päästyään on innolla tarttunut aurankurkeen, tahtoen laajentaa isien viljelyksiä. Kasvattakoon koulu edelleenkin tervettä talonpoikaiskansaa rajalle.

*

Vuonna 1903 perustettiin Sudenmäen koulu. Koululla on oma talo, joka on rakennettu meijeristi Staufferin lahjoittamalle maalle. Alussa toimi koulu kirkonkylän kansakoulun johtokunnan alaisena. 1904 sai se oman johtokunnan. Koulun opettajina toimi kauemmin opettaja J. P. Sederholm, 1905–13.

Sudenmäen kansakoulu.

Vuonna 1903 perustettiin myös Sirkiänsaaren koulu. Silläkin on oma talo. Koulun opettajista toimi kauemmin opettaja J. Lankinen vuodesta 1903 kuolemaansa asti 1913.

Vuonna 1906 perustettiin koulu Palkealaan. Sekin toimii omassa talossaan maanviljelijä Falinin lahjoittamalla maalla. Pitemmän aikaa ovat koulussa toimineet opettajat R. Ruokonen ja A. Thusberg, joka on nykyäänkin vielä koulussa.

V:na 1909 perustettiin koulu Orjansaaren. Sillä on myös oma talo.

Vuonna 1910 perustettiin koulu Mäkrälle. Oma talo on sillekin rakennettu. Kauemmin on opettajana ollut I. Kuorikoski.

Vuonna 1912 perustettiin koulu Raasuliin. Se toimii vielä vuokrahuoneissa, mutta saatanee sille kohta oma talo.

Kuten tästä käy selville, on Raudun kunta koettanut auliisti perustaa uusia kouluja. Suuria uhrauksia ne ovat kysyneet. Mutta toivokaamme, että ne kasvattavat uutta kansaa, josta on paikkakunnalle hyötyä ja koko isänmaalle iloa.